



↑ **OSTETUD** tühja krundi peale jõudsid majad ühest Lõuna-Eesti talupidamisest.

MERIKE PINN
kaasautor



“Poisipõlvest saati oli unistus, et mul peab olema talu mere ääres. Ilus unistada, raske leida. Kes siis talu mere äärde ehitas! Tuulte kätte! Tavaliselt nii ei teatud. Kui leiad koha, kus meri vastu treppi loksud, siis küsitakse selle eest väga palju raha. Või on majake müügis, vaatega merele küll, aga kalurikülas, kus majad hästi tihedalt üksteise kõrval, ja see polnud minu unistus. Keeruline lugu, sest tahtsin, et oleks omaette ja mereni astuda vaid mõni samm. Käisin aastaid mööda rannikualasid. Käisin vaatamas kõiki mereäärsed kohti, mis müügis olid.”

Mehel oli sellest käimisest juba kõri, aga nagu elus ikka, tulevad asjad su juurde siis, kui nad tulla tahavad ja hoopis niisugusel moel, mida sa oodata ei oska. Oma unistuste maja on Jalakas rajanud Topule. Ta leidis selle paiga tänu oma tööle ja mehele nimega Oskar. See juhtus mituteist aastat tagasi. 1990ndate lõpul. Jalakas räägib pikema loo.

Teater juhatas mere äärde. “Tegin Von Krahlis etendust “Imelikud inglid”. Guido Kangur mängis tegelast, kelle nimi oli Oskar. Vana kalur Oskar oli Läänemaalt Topu kandist pärit. Tulime vaatama kohta,

kus Oskar elas ja toimetas. Mu tulevane naaber näitas neid paiku mere ääres ja ütles muuseas, et siin on üks maatükk müügis. Keegi ei taha. Eks see oligi üks troostitu paik – võssa kasvanud. Aga omanik oli valmis koha odavalt müüma ning isegi nõus jupphaaval maksimisega. Nii läkski.”

Ta mäletab hästi esimest Topu sügist, kui mere ääres võsas mässas ja mõtles, et huvitav, kas merd on siit, tulevase maja aknast näha või mitte. “Tihe võsa, absoluutselt ei saanud aru, kus see meri siin on.” Kui nüüd lähed hoovi, paistab meri igalt poolt. Võimas ja inspireeriv vaade. Aga maja taga vohab tihnik, kuigi sedagi on pisut hõrendatud.

Majakesed jõudsid Lõuna-Eestist. Ajalehtede kuulutusi sirvides jäi Jalakale silma: müüa ära viimiseks vana talumaja. Maja on suhteliselt väike ning maksis sajandivahetuse paiku 5000 krooni. “See tundus nii odav. Küsisin peremehelt, kas

”Sõpradele tegi tohutult nalja, kuidas keegi võib 20. sajandi lõpul nii õnnelik olla, kui lamp toas põlema hakkab.

Peeter Jalakas, lavastaja

tal on veel maju. Tema mähkas, et jah-jah, siin on veel saun ja üks suurem maja. Läk-sime vaatama ja see oligi see saun, mis nüüd siin seisab. Saun polnud kallis, pigem ajas odav hind hamba verele. Vaatasin suurt maja ja mõtlesin, et huvitav, mis see maksta võib. Peremees ütles: “Üheksa.” Mis üheksa? Mida ta nüüd mõtleb, dollareid või? Mina mõtlen ja tema ütleb, et kas kaheksaga oled nõus või. Oh, oleks ma osanud aimata, milline jama selle majaga kaasneb, siis poleks seda tehingut võib-olla teinudki.” Või siiski?

Majad sobitusid loodusesse täpselt nii, et puid pole Jalakas pidanud neile ruumi tegemiseks maha võtma. Viimane hoo-ne, mis Topule jõudis, on ait. “See on vanim ehitus, 19. sajandi lõpust, aga oli ostes kõige paremas korras,” täpsustab peremees. Kõige uuem ehitus on 1930ndatel ehitatud suur maja, kus pinda paarisaja ruutmeetri jagu.

Palkide vahele klaasvilla ei pane. Maja lahti võttes ja uuesti kokku pannes on sündinud mõtteviis, mida Jalakas rohkem kui kümme aastat kandnud ja levitanud on: savi, roog, põhk, tuuleenergia. Just siin Topul rassisid ja just neid maju ehitades on ta kogu seda ökot avastanud, kogenud ja teistele jaganud. “Kõik algas sellest, et ehitajad hakkasid esimesena kohale toodud väikest maja uuesti kokku panema. Oot-oot, misasja? Topivad palkide vahele klaasvilla? Ebalooiline. Nii ei lähe, sinna käib ikka midagi muud. Ahaa, sam-